

Asia: TK/2330/00.07/2024, LUKE/2820/07 00 02 00/2024

Lausuntopyyntö tilastotuotannon muutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit muistioon ja sen vaikutuksiin

Tekijänoikeuksien yhteishallinnointiorganisaatio Kopiosto ry (Kopiosto) kiittää mahdollisuudesta lausua tilastotuotannon muutoksista. Kopiosto on Suomen luovaa alaa kattavimmin edustava tekijänoikeuksien yhteishallinnointiorganisaatio. Kopiosto edustaa yli 80 000 kotimaista luovan alan tekijää, kustantajaa ja esittävää taiteilijaa sekä kansainvälisten sisarjärjestöjensä kanssa tehtyjen edustavuussopimusten kautta ulkomaalaisia tekijöitä, kustantajia ja esittäviä taiteilijoita. Lausuntomme keskittyy kulttuurin ja joukkoviestinnän tilastoinnin lakkauttamiseen.

Kulttuurin ja joukkoviestinnän säännöllisen tilastoinnin lakkauttaminen olisi strategisesti ja myös alan toiminnan seurannan ja kehittämisen näkökulmasta suuri virhe. Tällä hetkellä kulttuuritilasto julkaistaan neljä kertaa vuodessa ja se kuvaa tuotantoa, tarjontaa, taloutta, julkista tukea, työvoimaa, koulutusta, harrastusta ja kulutusta eri taiteen- ja kulttuurialoilla. Joukkoviestintätalasto puolestaan kuvaa joukkoviestinnän eri sektoreiden taloutta, yritysrakenteita, sisältöjä, kulutusta, yleisöjä ja työvoimaa.

Kuten muistiossa todetaan (s. 3) ” Suomen viralliset tilastot ovat yhteistä kansallista pääomaa ja tietoperustaa, ja niitä käytetään yhteiskunnassa moniin eri käyttötarkoituksiin. Tilastoja hyödynnetään laajasti yhteiskunnallisessa päätöksenteossa, lainvalmistelussa, sopimuksissa ja suunnittelussa. Niiden avulla seurataan tehtyjen päätöksien vaikutuksia ja ne ovat myös yleisesti käytettyjä yhteiskunnan kehitystä kuvaavia mittareita.” Kulttuurin ja joukkoviestinnän tilastoja käytetään niin alan sisällä kuin yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja lainvalmistelussa keskeisenä tiedonlähteenä ja vaikutusten arvioinnin pohjana.

Tilastokeskuksen suunnitelma lakkauttaa kulttuurin ja joukkoviestinnän tilastoinnin vaikuttaa lyhytnäköiseltä ja voi vaarantaa kulttuurialan kehittämistä Suomessa. Kulttuuritilastot ovat keskeisiä kulttuurin taloudellisten ja työllistävien vaikutusten arvioinnissa. Tilastotieto tulee olla riippumatonta ja virallista. Tilastokeskuksen kokoamat kulttuurin ja joukkoviestinnän tilastot antavat

tärkeän ja välttämättömän tietoperustan kulttuuripolitiikan suunnitteluun, toteutukseen, seurantaan ja arviointiin.

Parhailtaan lausunnoilla oleva luonnos kulttuuripoliittiseksi selonteoksi (<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=b8fc6c3c-c129-4cd4-98f1-663bec4c8fef&respondentId=00000000-0000-0000-0000-000000000000&proposalLanguage=da4408c3-39e4-4f5a-84db-84481bafc744>) korostaa vahvasti tietoon perustuvaa kulttuuripoliittisyyttä. Tämä edellyttää luotettavan ja virallisen tilastoinnin olemassaoloa, jonka tuottaman tietopohjan perusteella pystytään tekemään kulttuuripoliittisia päätöksiä sekä seuraamaan ja analysoimaan päätösten vaikutuksia sekä siten myös kehittämään kulttuurialaa. Kulttuuritilastoinnin lakkauttaminen olisi selkeässä ristiriidassa hallituksen laatiman kulttuuripoliittisen selonteon kanssa.

Kulttuuri- ja luova-ala on yksi nopeimmin kasvavista toimialoista, jossa on paljon taloudellista potentiaalia. Luova-ala eli media-, kulttuuri-, peli- ja viihdeala on merkittävä työllistäjä ja talouskasvun lähde. Tilastollisen seurannan lopettaminen olisi siten suuri virhe myös kasvun ja työllisyyden kannalta.

Viranomaisten tuottama luotettava tilastotieto luo perustan kaikille tiedontuottajille. Luovan alan organisaatiot käyttävät näitä tilastoja myös oman tutkimuksensa ja analyysinsä pohjana. Petteri Orpon hallitus myös korostaa hallitusohjelmassaan tietoperustaista päätöksentekoa ja yhteiskunnallisten tietovarantojen ja tutkimuksen aktiivista hyödyntämistä sekä asettamiensa tavoitteiden seuraamista mittareilla. Kulttuuri- ja joukkoviestinnän tilastoinnin lakkauttaminen olisi myös hallitusohjelman vastainen toimenpide.

Kommentit aihealueen 1. Talous ja globalisaatio tilastojen muutoksiin

-

Kommentit aihealueen 3. Yhteiskunta ja yhdenvertaisuus tilastojen muutoksiin

Kulttuuritilastoinnin lakkauttaminen olisi strateginen virhe työllisyyden, talouskasvun sekä kansallisen kulttuurin kannalta. Kulttuuritilasto kuvaa kulttuurialan tuotantoa, tarjontaa, taloutta, julkista tukea, työvoimaa, koulutusta sekä harrastusta ja kulutusta eri taiteen ja kulttuurin aloilla. Ilman luotettavaa tilastotietoa on vaikea tehdä asiantuntevia päätöksiä kulttuurin tukemisesta. Tilastoja hyödynnetään laajasti myös muussa päätöksenteossa, sopimuksissa ja suunnittelussa sekä tehtyjen toimien vaikutusten arvioinnissa.

Tilastoinnin kokonaan lopettamisen sijasta voisi harkita julkaisuvälin harventamista, jos tilaston tuottaminen nykyisellä julkaisuvälillä ei olisi säästöyistä mahdollista. Kulttuuritilastoinnin lopettaminen veisi Suomen poikkeavaan asemaan muihin EU-maihin nähden. Kaikilla muilla EU-mailla on oma kulttuuritilastointi paitsi Irlannilla, Kyproksella ja Maltalla.

Kulttuuri- ja joukkoviestinnän tilastoinnin kokonaan lakkauttaminen heikentäisi merkittävästi kulttuuripolitiikan tietopohjaa Suomessa. Se myös supistaisi alan toimijoiden, median, tutkijoiden ja kansalaisten tietoresursseja sekä vaikeuttaisi kulttuuripoliittisten päätösten arvioimista ja vaikuttavuuden seurantaan, jotka ovat aivan keskeistä kulttuuripoliittisessa päätöksenteossa.

Lausunnoilla olevan hallituksen kulttuuripolitiisen selonteon yhtenä toimenpiteenä on kulttuurin tietoperustan vahvistaminen ja kattavuuden parantaminen. Tähän nähden kulttuuritilaston lakkauttaminen olisi täysin päinvastainen toimi. Kulttuurin ja alan vuosien kehitystyötä ei voida toteuttaa ilman alaa koskevaa tilastoitua tietoa ja sen tarkastelemista pitkinä ajallisina jatkumoina.

Luovat kulttuurialat ovat merkittäviä kasvualoja, joiden tilastollisen seurannan lopettaminen olisi siis strateginen virhe sekä työllisyyden, talouskasvun että kansallisen kulttuurin kannalta.

Kommentit aihealueen 4. Kestävä kehitys ja ympäristö tilastojen muutoksiin

-

Niiranen Valtteri
Kopiosto ry

Salmela Kirsi
Kopiosto ry